

Esteettömyyden edistäminen edellyttää normeja, ei norminpurkua

Perustuslain 6 § takaa kaikille yhdenvertaisen kohtelun lain edessä. Perustuslakia täydentää uusi yhdenvertaisuuslaki, jossa säädetään syrjinnän kiellosta ja positiivisesta erityiskohtelusta. Ihmisoikeuksien toteutuminen edellyttää lainsäädäntöä, suositukset ja ohjeistus eivät ole riittävä keino.

Näkövammaiselle ihmiselle fyysisen ympäristön esteettömyyden lisäksi digitaalisen ympäristön esteettömyys (eli saavutettavuus) on jokapäiväinen kompastuskivi. YK:n vammaisten yleissopimuksen 9 artiklassa säädetään esteettömyydestä ja EU on parhaillaan valmistelemassa esteettömyysdirektiiviä sekä direktiiviä nettisivujen esteettömyydestä. On esitetty erityisiä esteettömyysstandardeja tuotteisiin ja palveluihin, esimerkiksi lippuautomaatteihin ja nettikauppoihin.

Suomessa digitalisaatio on yksi istuvan hallituksen kärkihankkeista. Digitalisaatio on hyvä asia. Digitalisaatio ei kuitenkaan saa johtaa digitaalisen ympäristön saavutettavuuden heikentymiseen, päinvastoin. Tähän tarvitaan normeja, ei normienpurkua.

Näkövammaiset käyttävät tietokoneen apuvälineenä ruudunlukuohjelmaa, joka muuttaa näyttöruudulla olevan tekstin konepuheeksi tai pistekirjoitukseksi erilliselle pistenäytölle. Heikkonäköiset käyttävät lisäksi suurennusohjelmaa, jolla tekstiä saa suurennettua moninkertaiseksi ja värien kontrasteja käännettyä omaan näkökykyyn sopivaksi.

Näillä apuvälineillä näkövammaiset käyttävät netissä erilaisia asiointipalveluja sekä välttämättömyyspalveluja. Asioiminen netissä tyssää usein pieniin puutteisiin, jotka olisi voitu helposti ja pienillä kustannuksilla välttää nettisivujen suunnittelu- ja koodausvaiheessa. On tärkeää että näkövammaisen henkilö saa asioida pankkiasiansa kotona itse tutuilla apuvälineillään sen sijaan että hänen tulisi matkustaa (kuljetuspalvelut) pankin konttoriin hoitamaan asiointia näkevän ihmisen avustuksella (henkilökohtainen apu). Sen lisäksi että lainsäädännössä tulee olla velvoittavat esteettömyysstandardit, tulisi myös hankintalainsäädäntöön sisällyttää esteettömyyskriteerit, jotta esim. kilpailutetut julkiset palvelut olisivat yhdenvertaisesti kaikkien, myös noin 60.000 suomalaisen näkövammaisen, ulottuvilla. Samalla pitää muistaa että henkilökohtaisen asiointin mahdollisuus tulee myös säilyttää digitalisaation lisääntyessä, jotta myös iäkkäät henkilöt, jotka eivät käytä tietokonetta tai älypuhelinia saavat yhdenvertaiset palvelut kohtuuhintaisena.